

Κεφάλαιο 13

Τεστ για σφάλματα – μοντέλο ελεγκτικού κινδύνου

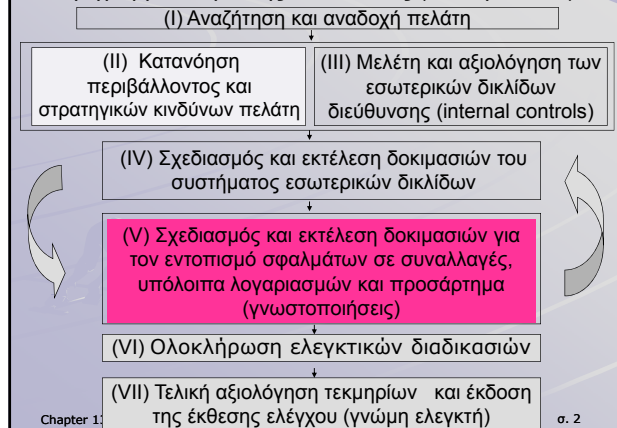
Θεματολογία

- ✦ Έννοια υπολειμματικού κινδύνου
- ✦ Μοντέλο ελεγκτικού κινδύνου
- ✦ Δοκιμασίες (τεστ) για σφάλματα
- ✦ Ανάπτυξη προγράμματος ελέγχου

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 1

Περίγραμμα ελεγκτικής διαδικασίας (audit process)

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 2

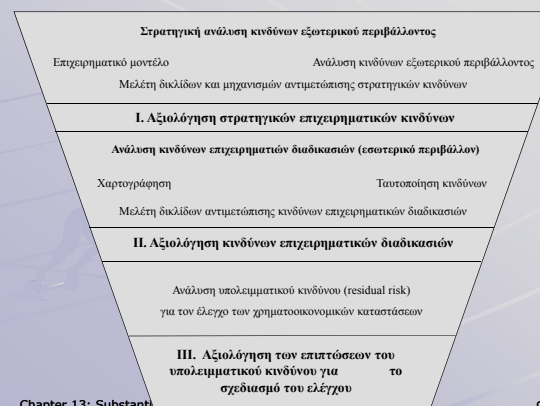
I. Υπολειμματικός Κίνδυνος (ΥΚ)

- ✦ ΥΚ είναι ο κίνδυνος ύπαρξης ουσιωδών σφαλμάτων στις ΧΚ, μετά τη λειτουργία των εσωτερικών δικλίδων
- ✦ Προέρχεται από:
 - Στρατηγικούς κινδύνους
 - Κινδύνους διαδικασιών
- ✦ Μπορεί να ποικίλει από λογαριασμό σε λογαριασμό των ΧΚ
- ✦ Μπορεί να επηρεάζει με διάφορο τρόπο κάθε ένα ισχυρισμό της διοίκησης
- ✦ Χρησιμοποιείται για το σχεδιασμό δοκιμασιών για σφάλματα

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 3

I. Στρατηγική, διαδικασίες και υπολειμ. κίνδυνος

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 4

II. Μοντέλο ελεγκτικού κινδύνου (audit risk model) (13.2-13.3)

$$AR = IR \times CR \times DR$$

- ✦ Παρουσιάστηκε στις αρχές δεκ. 1980
- ✦ Εργαλείο σχεδιασμού του ελέγχου
- ✦ Στόχος υιοθέτησης:
 - Μείωση κόστους ελέγχου (ανταγωνισμός)
 - Αντιμετώπιση δικαστικών διεκδικήσεων
- ✦ Ευρύτατη χρήση από μεγάλες διεθνείς εταιρείες – υιοθέτηση από ΔΕΠ

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 5

1) AR = ελεγκτικός κίνδυνος (audit risk)

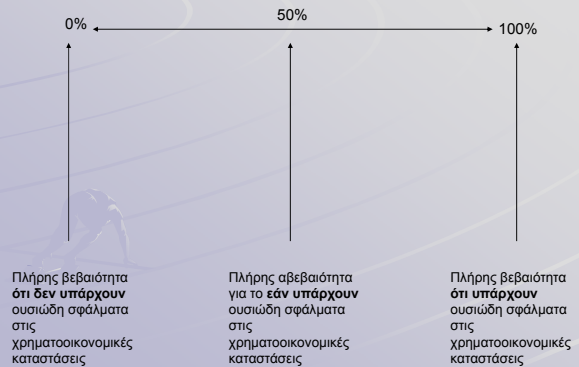
- ✦ η πιθανότητα να εκφράσει ο ελεγκτής ακατάλληλη γνώμη, όταν ενυπάρχουν ουσιώδη σφάλματα στις χρηματ/νομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης
- ✦ καθορίζεται από τον ελεγκτή – εκφράζει το επίπεδο κινδύνου που αναλαμβάνει ο ελεγκτής να κάνει λάθος στην γνώμη
- ✦ συνήθως τίθεται σε 5%, κοινό για κάθε λογ/μό των χρημ/κών καταστάσεων

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 6

- ✦ Έννοια: ο ελεγκτής σχεδιάζει τους ελέγχους που αναλαμβάνει, έτσι ώστε να μην υπάρχουν περισσότεροι από 5 έλεγχοι με ουσιώδη σφάλματα – ακατάλληλη γνώμη ελεγκτή
- ✦ Προσδιοριστικοί παράγοντες AR:
 - αριθμός χρηστών έκθεσης ελέγχου (π.χ. εισηγμένες, διασπορά μετοχών)
 - κίνδυνος αγωγών (εταιρείες ζημιογόνες, σε δικαστικές διαμάχες, υψηλού επιχ/ματικού κινδύνου, συνέχιση δραστηριότητας, κλπ.)
 - οικονομική σημασία πελάτη για ελεγκτή
- ✦ Σημείωση: το AR πρέπει να τιμολογείται!!!

Όρια AR και χρησιμότητα ελέγχου

2) IR=ενδογενής κίνδυνος, 80% – 100%

- ✦ Η επιρρέπεια των οικονομικών καταστάσεων προς ουσιώδη σφάλματα ή παραλήψεις λόγω της φύσης της επιχείρησης και των συνθηκών του περιβάλλοντος, όταν δεν υπάρχουν / λειτουργούν εσωτερικές δικλίδες
- ✦ Παράγοντες τοπικών επιπτώσεων (λογ/μός)
 - δυσχέρεια ελέγχου
 - επιρρέπεια σε υπεξαίρεση
 - δυσκολία υπολογισμών
 - βαθμός απαιτούμενης κρίσης
 - ευαισθησία υπολογισμών σε μεταβολές οικονομικών παραμέτρων

- ✦ Παράγοντες ευρύτερων επιπτώσεων:
 - (ανεπαρκής) κερδοφορία επιχείρησης
 - ευαισθησία (διακύμανση) αποτελεσμάτων
 - κίνδυνος βιωσιμότητας
 - αλλαγές στη διοίκηση, φήμη, ικανότητες, κλπ.
 - επιπτώσεις από εξελίξεις στην τεχνολογία
 - επιπτώσεις από εξελίξεις στο ευρύτερο περιβάλλον

Γενικότερες παρατηρήσεις για IR

- ✦ IR δεδομένος – δεν επηρεάζεται από τον ελεγκτή
- ✦ Σχετικά μη σημαντική παράμετρος (εύρος τιμών 80% - 100%)
- ✦ Ιδιαίτερη εκτίμηση θέμα κόστους - οφέλους
- ✦ Συχνή σύμπτυξη IR & CR σε OR (Occurrence Risk)

3) CR=κίνδυνος δικλίδων (control risk)

- ✦ Ο κίνδυνος οι εσωτερικές δικλίδες να μην αποτρέψουν ή εντοπίσουν και διορθώσουν ουσιώδη σφάλματα ή παραλήψεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις
- ✦ Σημαντική παράμετρος του ARM (εύρος τιμών 30% – 100%)
- ✦ Βλέπε κεφάλαιο 11 & 12 (και 14 & 15)

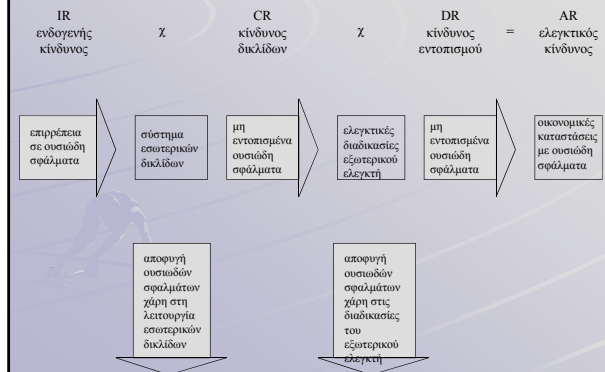
4) DR: κίνδυνος εντοπισμού (detection risk)

- Ο κίνδυνος οι διαδικασίες του ελεγκτή να μην εντοπίσουν ή αποτρέψουν ουσιώδη σφάλματα ή παραλείψεις στις ελεγμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις
- Εύρος τιμών 5% - 21% (αν AR=5%)

Σημείωση:

- Το DR οδηγεί στο μέγεθος δείγματος - βλέπε και κεφάλαια 14, 16 και 17

Το ARM σε λειτουργία

Παρατηρήσεις – διευκρινήσεις για το ARM

- Αντίστροφη σχέση μεταξύ:
 - DR και,
 - IR & CR
- IR και CR συχνά συνεκτιμούνται (OR)
- Προσδιορισμός μεταβλητών ποσοτικά (%) ή μόνο περιφραστικά (ποσοτικά επίθετα)
- IR και CR ανεξάρτητα μεταξύ τους (?)
 - υψηλό IR: αντίμετρο ισχυρές δικλίδες, CR ↓
 - αδύνατες δικλίδες: ενθάρρυνση λαθών, IR ↑

Επίλυση του ARM ($AR = IR \cdot CR \cdot DR$)

- καθορισμός κοινού για κάθε λογαριασμό AR, συνήθως 5%
- εκτίμηση μεταβλητού ανά λογαριασμό IR, 80% - 100% (βάσει δεδομένων)
- εκτίμηση μεταβλητού ανά λογαριασμό CR, 30% - 100%
- υπολογισμός μεταβλητού ανά λογαριασμό $DR = AR / IR \cdot CR$

Επίλυση ARM περιγραφικά

	Εκτίμηση CR			
	μέγιστο	υψηλό	μέτριο	χαμηλό
Εκτίμηση IR:	Αποδεκτό επίπεδο DR			
μέγιστο	πολύ χαμηλό	πολύ χαμηλό	χαμηλό	χαμηλό
υψηλό	πολύ χαμηλό	χαμηλό	χαμηλό	μέτριο
μέτριο	χαμηλό	χαμηλό	μέτριο	υψηλό
χαμηλό	χαμηλό	μέτριο	υψηλό	μέγιστο

ARM και διασφάλιση ελέγχου

Ορίζοντας AR=5% και εκτιμώντας:			... υπολογίζουμε		
	IR (%)	CR (%)	αποδεκτό επίπεδο DR (%)	ζητούμενο επίπεδο ελέγχου	διασφάλιση ελέγχου
μέγιστο	100	100	5,0%	μέγιστο	95
υψηλό	95	80	6,6%	υψηλό	95
μέτριο	90	60	9,9%	μέτριο	95
χαμηλό	80	30	21,0%	χαμηλό	95

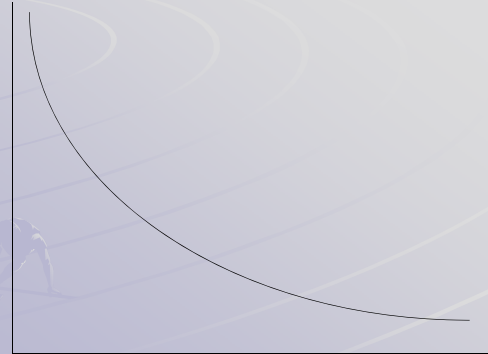
AR, IR, CR, DR και έκταση ελέγχου

	Πελάτης A	Πελάτης B
Επιλεγμένο AR	5%	5%
Εκτιμημένο IR (τεστ)	80%	90%
Εκτιμημένο CR (τεστ)	40%	85%
Προκύπτων DR	14,6%	6,5
Έκταση ελέγχου (δείγμα)	μικρότερη	μεγαλύτερη

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 19

Αποδεκτός
κίνδυνος
εντοπισμού

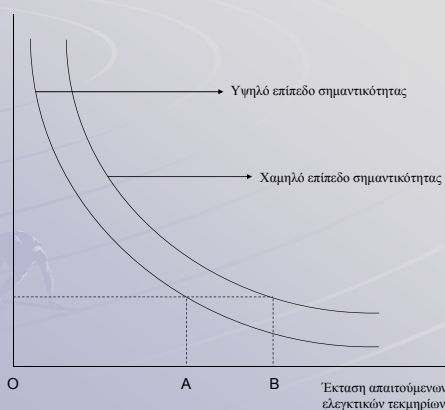

Έκταση απαιτούμενων
ελεγκτικών τεκμηρίων

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 20

Αποδεκτός
κίνδυνος
εντοπισμού

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 21

βαθμός
απαιτούμενης
διασφάλισης
από τον
ελεγκτή

Έκταση απαιτούμενων
ελεγκτικών τεκμηρίων

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 22

Ανασκόπηση βιβλιογραφίας για ARM

Επαγγελματική βιβλιογραφία:

- ✦ ARM: τρόπος οργάνωσης για σχεδιασμό και εκτέλεση αποτελεσματικών και αποδοτικών ελέγχων

Ακαδημαϊκή βιβλιογραφία:

- ✦ Αύξηση αποτελ/τας & αποδοτικότητας
- ✦ Απάντηση στον οξύ ανταγωνισμό - συμπίεση αμοιβών

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 23

- ✦ Προβολή ελέγχου ως επιστημονική και ορθολογική πράξη
- ✦ Προστασία από δικαστικές διαμάχες
- ✦ Καλλιέργεια εικόνας ελεγκτή ως ειδικού των κινδύνων (risk expert)
- ✦ Καλύτερο marketing συμβουλευτικών υπηρεσιών

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 24

III. Σχεδιασμός & είδη τεστ για σφάλματα

Έννοια σχεδιασμού:

- ✦ Προσδιορισμός **φύσης, έκτασης και χρόνου** διενέργειας δοκιμασιών

Φύση ελεγκτικών διαδικασιών

- ✦ αναφέρεται στο είδος και στην αποτελεσματικότητα των δοκιμασιών

A) αναλυτικές διαδικασίες (κεφ. 11)

- ✦ προβλέπεται – δεν επιβάλλεται η χρήση τους ως τεστ για σφάλματα
- ✦ ποικίλουν ως προς αποτελεσματικότητα

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 25

B) λεπτομερής εξέταση συναλλαγών

- ✦ Αναφέρεται στον έλεγχο της ακεραιότητας των παραστατικών και στην επιβεβαίωση της ορθότητας των καταχωρήσεων στα λογιστικά βιβλία για διάφορες συναλλαγές

– Παραστατικό-Ημερολόγιο-Καθολικό (ΠΗΚ)

- ✦ πληρότητα – υποτίμηση (μήπως υπάρχουν ακαταχώρητα παραστατικά)

– Καθολικό-Ημερολόγιο-Παραστατικό (ΚΗΠ)

- ✦ ύπαρξη – υπερτίμηση (μήπως έχουν γίνει καταχωρήσεις χωρίς παραστατικά)

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 26

Γ) εξέταση υπολοίπου λογαριασμών

- ✦ Κατευθείαν έλεγχος του υπολοίπου λογαριασμών σε μια στιγμή, αντί να ελεγχθούν οι συναλλαγές που το δημιούργησαν (π.χ. επιβεβαίωση υπολοίπου πελατών)

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 27

Έκταση διαδικασιών (δείγμα – κεφ. 14-17)

βαθμός απαιτούμενης διασφάλισης από τον ελεγκτή

Έκταση απαιτούμενων ελεγκτικών τεκμηρίων

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 28

Χρόνος εκτέλεσης

- ✦ **A' φάση: ενδιάμεσος έλεγχος**
 - ελεγκτικές διαδικασίες στα μέσα της χρήσης
- ✦ **B' φάση: τελικός έλεγχος**
 - ολοκλήρωση ελεγκτικών διαδικασιών και έκδοση έκθεσης ελέγχου

Θέματα:

- ✦ Κατάλληλος χρονικός προγραμμ/μός
- ✦ Διαθεσιμότητα:
 - ελεγκτικού προσωπικού
 - ελεγκτέων πληροφοριών

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 29

IV. Ανάπτυξη προγράμματος ελέγχου (13.5)

- ✦ Υποχρέωση σύνταξης προγράμματος ελέγχου (ΔΕΠ 300)
- ✦ Λεπτομερής προσδ/μός & καταγραφή φύσης, έκτασης και χρόνου διενέργειας ελεγκτικών δοκιμασιών
- ✦ Βάση για συντονισμό, επίβλεψη και παρακολούθηση ομάδας ελέγχου

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model

σ. 30

Διάρθρωση προγράμματος ελέγχου

A) βάσει κύκλου συναλλαγών και λογ/μών των χρημ/κών κατ/σεων:

- ✦ Κύκλος πωλήσεων και εισπράξεων
- ✦ Κύκλος αμοιβών προσωπικού
- ✦ Αγορές, πληρωμές, αποθέματα
- ✦ Έξοδα
- ✦ Χρηματοδότηση
- ✦ Διαθέσιμα

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model σ. 32

Παράδειγμα

✦ Κύκλος πωλήσεων και εισπράξεων – σχετιζόμενοι λογαριασμοί:

- Πωλήσεις
- Επιστροφές και εκπτώσεις
- Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις
- Εισπράξεις
- Ταμείο
- Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model σ. 33

B) Βάσει επιχειρηματικών διαδικασιών

- ✦ Απόκτηση & διαχείριση χρημ/κών πόρων
- ✦ Απόκτηση & διαχείριση παγίων
- ✦ Εφοδιαστική αλυσίδα & παραγωγή
- ✦ Μάρκετινγκ, πωλήσεις, δίκτυο διανομών
- ✦ Ανθρώπινοι πόροι

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model σ. 34

Παράδειγμα

Εφοδιαστική αλυσίδα και παραγωγή – σχετιζόμενοι λογαριασμοί:

- ✦ Αποθέματα
- ✦ Προμηθευτές
- ✦ Ασφάλιστρα
- ✦ Συντήρηση
- ✦ Αναλώσεις & έξοδα παραγωγής
- ✦ Κόστος πωληθέντων
- ✦ Ταμείο

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model σ. 35

✦ Λογική ανάπτυξης προγράμματος ελέγχου:

- Για κάθε σημαντικό ισχυρισμό, τίθεται συγκεκριμένος ελεγκτικός στόχος
- Σχεδιάζονται κατάλληλες ελεγκτικές δοκιμασίες για την επίτευξη του στόχου
- Τεκμηριώνονται τα βήματα σε Φ.Ε.

✦ Βλέπε παραδείγματα πιν. 13.9

Chapter 13: Substantive tests – Audit Risk Model σ. 36

Παράδειγμα προγράμματος ελέγχου αποθεμάτων

Ισχυρισμός Ύπαρξη

✦ Ελεγκτικοί στόχοι:

- τα αποθέματα υπάρχουν πραγματικά ?
- οι αυξήσεις αποθεμάτων προέρχονται από αγορές της χρήσης ?

✦ Δοκιμασίες:

- Παρακολούθηση απογραφής
- Έλεγχος καταχώρησης αγορών, πωλήσεων και χρονικής τακτοποίησης